

Zaak C-147/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

1 maart 2022

Verwijzende rechter:

Fővárosi Törvényszék (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 januari 2022

Vervolgende instantie:

Központi Nyomozó Főügyészség

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Strafrechtelijke bepalingen – Beginsel ne bis in idem – Artikel 50 van het Handvest – Artikel 54 van de Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord – In een lidstaat ingestelde strafprocedure met betrekking tot dezelfde persoon en dezelfde feiten na afloop van een in een andere lidstaat voltooide strafprocedure die definitief is afgesloten met een beslissing waarbij het onderzoek is beëindigd

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

Uitlegging van het Unierecht en het beginsel ne bis in idem, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

- 1) Staat het in artikel 50 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie [...] en in artikel 54 van de Schengenuitvoeringsovereenkomst verankerde beginsel ne bis in idem eraan in de weg dat in een lidstaat een strafprocedure wordt ingesteld met betrekking tot dezelfde persoon en dezelfde feiten na afloop van een in een

- andere lidstaat voltooide strafprocedure die definitief is afgesloten met een beslissing van het openbaar ministerie waarbij het onderzoek is beëindigd?
- 2) Is het verenigbaar met het in artikel 50 van het [Handvest] en in artikel 54 [SUO] verankerde beginsel ne bis in idem, of staat dit beginsel er definitief aan in de weg, dat in een lidstaat een strafprocedure wordt ingesteld met betrekking tot dezelfde persoon en dezelfde feiten wanneer in een andere lidstaat ondanks de beslissing van het openbaar ministerie waarbij de strafprocedure (het onderzoek) is beëindigd, de mogelijkheid bestaat om het strafrechtelijk onderzoek te hervatten zolang het strafbare feit niet is verjaard, maar het openbaar ministerie geen aanleiding heeft gezien om de procedure ambtshalve voort te zetten?
 - 3) Is er sprake van verenigbaarheid met het in artikel 50 van het [Handvest] en in artikel 54 [SUO] verankerde beginsel ne bis in idem, en kan het onderzoek als voldoende uitgebreid en grondig worden aangemerkt, wanneer het tegen de verdachte lopende onderzoek is beëindigd terwijl hij niet is gehoord als verdachte van een strafbaar feit waarvan zijn medeverdachten worden verdacht, maar jegens hem als verdachte onderzoekshandelingen zijn verricht en de beëindiging van het tegen hem lopende onderzoek is gebaseerd op onderzoeksgegevens afkomstig van een rechtshulpverzoek, gegevensverstrekking inzake bankrekeningen en het verhoor van zijn medeverdachten?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 50 van het Handvest

Artikel 54 SUO

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Artikel XXVIII, lid 6, van de basiswet van Hongarije bepaalt dat behoudens gevallen waarin een buitengewoon rechtsmiddel kan worden aangewend niemand opnieuw wordt berecht of gestraft in een strafprocedure voor een strafbaar feit waarvoor hij in Hongarije of, binnen de grenzen gesteld in een internationale overeenkomst of in een handeling van de Europese Unie, in een andere staat reeds onherroepelijk is vrijgesproken of veroordeeld overeenkomstig de wet.

Krachtens § 4, lid 3, van büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (wet nr. XC van 2017 betreffende de strafvordering) wordt geen strafprocedure ingesteld of wordt de strafprocedure beëindigd wanneer de dader voor hetzelfde feit reeds bij onherroepelijk vonnis is berecht, behoudens gevallen waarin buitengewone rechtsmiddelen of bepaalde speciale procedures van toepassing zijn. Overeenkomstig lid 7 van dezelfde bepaling wordt geen strafprocedure ingesteld of wordt de strafprocedure beëindigd wanneer de dader voor hetzelfde

feit in een lidstaat reeds onherroepelijk is berecht of in een lidstaat ten aanzien van het strafbare feit een beslissing ten gronde is genomen die op grond van het recht van die lidstaat eraan in de weg staat dat een nieuwe strafprocedure wordt ingeleid, dan wel dat de strafprocedure ambtshalve of op basis van een gewoon rechtsmiddel wordt voortgezet.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De Oostenrijkse Zentrale Staatsanwaltschaft zur Verfolgung von Wirtschaftsstrafsachen und Korruption (centrale eenheid openbaar ministerie voor de opsporing van economische delicten en corruptie, hierna: „WKStA”) heeft een onderzoek ingesteld tegen twee Oostenrijkse onderdanen wegens verdenking van witwassen, medeplichtigheid aan verduistering en omkoping, en tegen verdachte 5, een Hongaars onderdaan, wegens verdenking van omkoping. De verdenking was gebaseerd op onderzoeksgegevens afkomstig van het rechtshulpverzoek van het Britse Serious Fraud Office (bureau voor ernstige fraudezaken), gegevensverstrekking inzake bankrekeningen en het verdachtenverhoor van de twee Oostenrijkse onderdanen.
- 2 Het WKStA heeft het onderzoek op 3 november 2014 beëindigd wegens het ontbreken van bewijs ter staving van de redelijke verdenking dat betrokkenen de strafbare feiten hadden gepleegd.
- 3 Tijdens het onderzoek is verdachte 5 niet als verdachte verhoord, maar het openbaar ministerie heeft bevolen zijn verblijfplaats vast te stellen, hetgeen kan worden beschouwd als een ten laste van verdachte 5 toegepaste dwangmaatregel als bedoeld in § 193, lid 2, punt 1, van het Oostenrijkse Strafprozessordnung (wetboek van strafvordering), zodat de procedure in zijn geval uitsluitend kan worden voortgezet indien het strafbare feit niet is verjaard en als er sprake is van nieuw bewijs of nieuwe feiten.
- 4 Bij de Fővárosi Törvényszék (rechter voor de agglomeratie Boedapest, Hongarije) is op grond van de tenlastelegging van de Központi Nyomozó Főügyészség (centraal bureau van de openbare aanklager, Hongarije) van 10 april 2019 een strafprocedure ingeleid tegen onder andere verdachte 5, wegens omkoping van een werknemer van een onderneming die zelfstandig kan optreden, zodat hij zijn verplichtingen zou schenden, welk feit strafbaar is gesteld bij § 254, leden 1 en 2, van het ten tijde van de feiten geldende Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. Törvény (wet nr. IV van 1978 betreffende het wetboek van strafrecht).
- 5 De Fővárosi Törvényszék heeft de tegen verdachte 5 ingestelde strafprocedure op 8 december 2020 beëindigd aangezien zijn vervolging naar het oordeel van deze rechter in strijd was met het beginsel ne bis in idem.
- 6 De Fővárosi Ítéltábla (rechter in tweede aanleg Boedapest, Hongarije) heeft in hoger beroep de beschikking van de Fővárosi Törvényszék van 8 december 2020,

waarbij de strafprocedure is beëindigd, vernietigd en de rechter in eerste aanleg opgedragen de behandeling te hervatten.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 7 In de in Hongarije ingestelde strafprocedure hebben de rechterlijke instanties geoordeeld dat vast staat dat verdachte 5 als verdachte van het door het WKStA wegens onder meer omkoping ingestelde strafrechtelijke onderzoek kan worden aangemerkt, ondanks dat hij niet als verdachte is gehoord. Bovendien staat vast dat het voorwerp van de Hongaarse strafprocedure en het Oostenrijkse onderzoek hetzelfde strafbare feit is.
- 8 De rechter in tweede aanleg oordeelde echter dat de beslissing van het WKStA waarbij het onderzoek wegens gebrek aan bewijs is beëindigd niet voldoet aan de door het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) gestelde criteria, aangezien deze niet kan worden beschouwd als een rechterlijke beslissing waarbij verdachte 5 onherroepelijk is berecht noch als een beslissing ten gronde die een beletsel vormt voor het inleiden van een nieuwe strafprocedure of het ambtshalve hervatten van de strafprocedure met betrekking tot dezelfde feiten. De rechter in tweede aanleg heeft daarnaast benadrukt dat uit de beschikbare stukken niet duidelijk blijkt of het in Oostenrijk gevoerde onderzoek voldoende uitgebreid en grondig is geweest.
- 9 Derhalve rijst de vraag of een in een lidstaat ingestelde strafprocedure met betrekking tot dezelfde persoon en dezelfde feiten na afloop van een in een andere lidstaat gevoerde en bij beslissing van het openbaar ministerie van die lidstaat afgesloten strafprocedure – van welke beslissing een hogere rechterlijke instantie heeft vastgesteld dat deze een beperkende maatregel inhoudt – in strijd is met het beginsel *ne bis in idem*. In dit kader verwijst de verwijzende rechter naar het arrest in de zaak *Van Straaten* (C-150/05, EU:C:2006:614, punt 61), volgens hetwelk het in artikel 54 SUO verankerde beginsel *ne bis in idem* toepassing moet vinden op een beslissing van de justitiële autoriteiten van een overeenkomstsluitende staat waardoor een verdachte bij onherroepelijk vonnis is vrijgesproken omdat het feit niet is bewezen.
- 10 Voor wat betreft het onherroepelijke vonnis rijst ook een andere vraag, namelijk of het beginsel *ne bis in idem* van toepassing is wanneer het onderzoek ondanks de beslissing van het openbaar ministerie waarbij de strafprocedure (het onderzoek) is beëindigd, kan worden hervat zolang het strafbare feit niet is verjaard, maar het openbaar ministerie geen aanleiding heeft gezien om de procedure ambtshalve voort te zetten. De uitlegging van de vraag is ook vereist omdat het strafbaar feit volgens het recht van de staat die de procedure heeft beëindigd (Oostenrijk) inmiddels is verjaard. In het kader van de onherroepelijkheid verwijst de verwijzende rechter onder meer naar het arrest in de zaak *Turanský* (C-491/07, EU:C:2008:768, punt 34), waarin staat dat een beslissing in beginsel slechts als onherroepelijk vonnis in de zin van artikel 54

SUO kan worden beschouwd indien het een einde maakt aan de strafprocedure en de strafvervolgung definitief beëindigt.

- 11 In het door de verwijzende rechter aangehaalde arrest Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812) heeft het Hof geoordeeld dat een beslissing van het openbaar ministerie waarbij de strafvervolgung wordt beëindigt niet als een onherroepelijke beslissing in de zin van artikel 54 SUO en artikel 50 van het Handvest kan worden aangemerkt wanneer uit de motivering van die beslissing duidelijk blijkt dat een onderzoek naar essentiële elementen van de juridische situatie zoals het verhoor van het slachtoffer en een eventueel getuige achterwege is gebleven.
- 12 Gelet op het voorgaande moet worden uitgelegd of het verenigbaar is met het beginsel ne bis in idem, en of het onderzoek als voldoende uitgebreid en grondig kan worden beschouwd, wanneer het onderzoek tegen de verdachte is afgesloten zonder dat hij als verdachte is gehoord, maar de beëindiging van het tegen hem lopende onderzoek is gebaseerd op onderzoeksbevindingen afkomstig van een rechtshulpverzoek, gegevensverstrekking met betrekking tot bankrekeningen en de verhoren van medeverdachten. Maakt in een dergelijke situatie het achterwege blijven van het verhoor van de verdachte het aannemelijk dat er geen uitgebreid onderzoek is verricht, bij gebreke waarvan het wederzijdse vertrouwen tussen de lidstaten zou kunnen worden aangetast?